

nan učitelj in znana učiteljica storila svoje dolžnosti nasproti S. Š. M. To bodi lastna naloga vsakega učitelja in vsake učiteljice — na gospodičino se najbolj zanašamo, te to znajo! Drugič pa prosimo ljudi denarne zavode, da nam pridejo na pomoč! Razen edine mariborske Posojilnice, ki nam je vsako leto blagodušno privovala svoj dar, nismo dobili še od obnega denarnega zavoda ne vinarja, večjemu, da je kateri plačal letnino. Ali e gospodom, ki sede pri blagajni, res zdi natično delo tako maloverno, da rajši odpirajo vsakojaka zabavna podjetja, kakor naše tako jasno in vzvišeno kulturno in nesebično delo?

Nazadnje velja naša prošnja vsakemu odoljubu, ki še ima srca za narodni naredek in za — narodni obstanek.

Bog daj, da bi naš klic ne bil glas pijočega v puščavi!

Prispevki naj se blagovoljivo pošiljati od naslovom: Blagajnik S. Š. M., gosp. Jakob Dimnik, šolski vodja v Ljubljani.

H. Schreiner, tč. predsednik.

Vsprejemni izpiti na srednjih šolah in sedanji pouk na ljubljanskih šolah.

Kakor znano imajo ljudske šole v Ljubljani že 2 leti zelo omejen pouk, pičlih 2 ur na teden. Da se pri takih razmerah črna stvarina jako skrči, je samo ob sebi razumno. Vsprejemni izpiti za srednje šole pa zahtevajo precej temeljito znanje slovnice, ker analiza za otroke ni tako lahka reč in zahteva mnogo slovniških naukov kot podlago. Pri sedanjih razmerah pa ljudskemu učitelju ne preostaja mnogo časa za slovniške obravnave, ker nora pred vsem gojiti čitanje in spise. Ljudi računstvo in pisanje vzame precej časa. Realije in risanje se je pa moralo skoraj popolnoma opustiti. Tudi kateheza je ena ura za verouk premo. Zato bi morali merodajni faktorji ne le olajšati zahteve vsprejemnih izpitov, ampak tudi pouk v I. razredu srednjih šol.

Isto velja tudi glede vsprejema učencev na učiteljske. Sedanji učenci, ki dovrše osemrazrednice so le sposobni za pripravljajni tečaj.

Posebno želeli bi pa bilo, da bi se zopet otvorile strokovne nadaljevalne šole za vajence, ker sedanji učenci zapuščajo z jako pičlim znanjem ljudsko šolo in bodo le malo sposobni za svoj poklic.

— 1 —

Brez naslova.

V velikonočni številki »Neue Freie Presse« smo zasledili to-le brzojavko: Ofen-Pest. 7. April. Zeitgemässe Frage. Die Staatsbeamten treten Osteronntag zu einem Kongress zusammen, der an den Finanzminister öffentlich die Frage stellen wird: »Wie kann man das tausendfach verteuerte Leben von dem alten Gehalt fristen?«

V 96. številki z dne 8. aprila 1917. Grazer Tagblatta pa stoji ta-le notica: Die deutschen Postler beim Ernährungsminister. Dienstag vormittags sprachen in Vertretung der im Reichsbunde deutscher Postler Oesterreichs organisierten männlichen und weiblichen Postangestellten der Obmann Postkontrollor Paul Pogatschnigg und die Schriftführerin Postmeisterin Adele Schreiber beim Minister für Volksernährung, Generalmajor Höfer, vor, der warme Teilnahme für die schweren Nahrungssorgen der kleinen staatlichen Festbesoldeten bewies.

chen in Vertretung der im Reichsbunde deutscher Postler Oesterreichs organisierten männlichen und weiblichen Postangestellten der Obmann Postkontrollor Paul Pogatschnigg und die Schriftführerin Postmeisterin Adele Schreiber beim Minister für Volksernährung, Generalmajor Höfer, vor, der warme Teilnahme für die schweren Nahrungssorgen der kleinen staatlichen Festbesoldeten bewies.

Der Minister regte jedoch an, ihm eine Denkschrift zuzusenden, um bei Besserung der Verhältnisse die Wünsche der Postler in Erwägung zu ziehen. Kontrolleur Pogatschnigg wies auf die Forderung nach einem gemeinsamen Erzeugungs- und Verbrauchungsgebiet hin, das wenigstens zwischen den österreichischen Kronländern untereinander zu errichten wäre.

Kaj naj pa rečemo sedaj mi slovenski ljudskošolski učitelji? Imamo res državni zakon z dne 14. maja 1869 št. 62. § 55, ki pravi:

»Najmanjše prejemke, izpod katerih ne sme nobena šolska občina iti na nižje, je odmeriti tako, da učitelji in podučitelji niso primorani truditi se s postranskimi opravili, ampak da lahko vso svojo moč na svoj poklic obračajo, in da je učiteljem še tudi mogoče, svojo rodovino živiti primerno okolnostim dotičnega kraja.«

Sicer je res prav lep zakon, a žal, da tega zakona še ni nihče do danes udeleževal in da tudi še nismo imeli do danes moža na stolu deželnega predsedstva, ki bi s svojo veljavo skušal uresničiti ta zakon.

Ako je bilo slovensko učiteljstvo, v prvi vrsti seveda Kranjsko, že v mirnih časih tako slabo plačano, da sploh ni bilo mogoče živeti oziroma životariti, in da je vedno in vedno moledovalo za povišanje svoje beraške plače, kako naj pa sedaj živi, ko še c. kr. državni uradniki na Ogrskem vprašujejo javno:

»Wie kann man das tausendfach verteuerte Leben von dem alten Gehalt fristen?«

Ostanimo pri suhih številkah. Pisec teh le vrstic ima 26 službenih let. In mesečne plače 161 K 40 h — piši in beri: stošestdeseteno krono 40 h. — Družino časa primerno: pet ust. — pet oseb. Sin, pri vojakih z dnevno plačo 24 h in pa sedanjo hrano. Koliko se mu mora tedensko poslati v denarju in pa v »naturi«, ve le tisti, kdor sam skuša ta stan. Številke ne navajam.

Starejša hčerka obiskuje v Ljubljani trgovski tečaj. Stanovanje in hrana brez perila — mesečno 70 K, šolnina 10 K, skupaj 80 K. — Ostane torej še 81 K 40 h.

Mlajša hčerka mora doma privatno študirati, ker je ni mogoče v tujini vzdržavati.

Domače potreščine so pa v gotovini te-le: Stanovanje mesečno 10 K, zavarovalnina za slučaj smrti in življenja za vse tri otroke 20 K 19 h, skupaj: 30 K 19 h.

Ostane še gotovine 51 K 21 h. — In s to vsoto naj se sedaj pokrijejo življenjske potrebe štirih ljudi. —

Času primerne cene so pa tu sledeče: bukova drva kratka seženj 70 K. — Mleko liter 40 h, jajce 30 h, krompir, če se ga kaj dobi kg 20 h, mast po 16 K kg, meso goveje po 6 K 60 h, telečje tisto ceno,

Str. 43. »Ljudsko-šolski zakoni in ukazi za Kranjsko«.

svinjsko 8 K, suho svinjsko 14 K kg itd. — navadna kaša pa po 3 K 60 h kg.

Sedaj pa vabim prvega knjigovodjo deželnega odbora ali pa c. kr. deželne vlade, da naj napravi primerno kalkulacijo za 30 dni štirim osebam v znesku 51 K 21 h, da se morejo preživljati — vsaj v toliko, da ne poginejo lakote. Spolnimo mu prav lahko tisti vsklik: ein Königreich für eine solche Kalkulation!

Navajam sedaj še drug slučaj. Moj sosed s 24 službenimi leti, 49 let star, sedaj pri vojakih ima mesečne plače 168 K, a poleg tega pa družino 8 (osmi) otrok, torej skupaj 10 oseb, izmed katerih šola sedaj dva. Mislimo, da bi še sam Arhimed pri takih računih dobil sive lase. —

Deželni odbor nam je res priskočil s takoimenovano draginjsko doklado osebnostno 80 K, za otroke 20 K na tri, oziroma pet mesecev na pomoč, a ta podpora je le kakor kaplja v neskončno morje, ravno za »potempljance«.

Ali si morete misliti večjo beračijo, kjer pa še prositi ne moremo.

In to beračijo pa točemo že tretje leto, a kljub tem razmeram še nismo obupali, še stoji naša sila neupognjena in mi vršimo še vedno svojo vzvišeno zadačo s tisto žilavostjo kakor smo jo v mirnih časih.

Poglejte naše delo v vojne namene in potem — poberite kamen in ga vrzite na nas, ako si ga drznete. —

Ravno te dni kolportirajo pristaši »Slomškove zveze« senzacijsko vest, da deluje deželni odbor s polno paro na to, da dobi pred par leti zavržena regulacija učiteljskih plač najvišje potrjenje. Ali dozdeva se nam — da velja tu prislovica:

»Wohl hör ich die Botschaft, doch fehlt mir der Glaube.« — e —

Nemški cesar za demokratične državne reforme.

Nemški cesar je izdal o veliki noči važno poslanico, v kateri napoveduje deGibanje za razširjenje državljskih pravic na demokratični podlagi narašča v mokratiziranje državnih uredb po vojni. Nemčiji od dne do dne. To prizadevanje je dobilo v zadnjem času mogočno moralno oporo na ruski revoluciji in v demokratičnih izjavah prednika Zedinjenih držav. Z vso energijo so nastopile v nemškem državnem zboru, v pruski gosposki zbornici in pruskem deželnem zboru stranke zadržavne preuredbe v smislu demokratičnih zahtev. Seve da so se temu stremljenju ustavljali konservativne stranke, meščanske stranke so bile pasivne. Nemški državni kancler se je odkrito in odločno izrekel za to, da se ugodi zahtevam demokratičnih strank ter izrekel ob tej priliki pomembne besede: »Gorje državniku, ki ne vidi in ne spozna znamenj časa!« Valovanje v tej smeri je bilo po Nemčiji vedno širše, vedno intenzivnejše, tedaj je posegel vmes cesar sam ter izdal nemškemu narodu zgodovinsko važno velikonočno poslanico, v kateri mu zagotavlja raznih svobodčin na demokratični podlagi. V poslanici izjavlja, da je odločen takoj po srečnem zaključku vojne izvesti izpopolnitev notranjega političnega, gospodarskega in socialnega življenja. Bethmann-Hollwegu pa naroča, da mu predloži konkretne

predloge za preuredbo pruskega deželnega zbora, dočim se pripravlja prememba državnozbornskega volilnega reda že od začetka vojne. Cesar poudarja, da po veličastnih činih vsega naroda v tej strašni vojni ni več mesta za razredno volilno pravico na Pruskem. Tudi pruska gosposka zbornica se preuredi v tem mislu, da bodo v njej odlični možje različnih krogov in stanov. Mogočno in zmagoosno stopa na plan demokratična misel in se pripravlja na slavnosten pohod preko vse Evrope!

Vsem zagovornikom oktroia.

»Slov. Narod« prinaša sledečo povsem umestno in resnično prisposobo. V Avstriji bi bilo nujno priporočati, da si dvakrat in trikrat prečitajo besede državnega kanclerja von Bethmann-Hollwega v nemškem državnem zboru 29. m. m. Ne smemo pozabiti, da je nekaj čudnega (es ist ein eigen Ding) spreminjati državni fundament, volilno pravico, v času, ko se nahaja na milijone mož, katerih volilna pravica se naj spremeni, v strelskih jarkih. Ali naj izzovem volilni boj v času, ko je večina volilcev tam zunaj na bojišču? V avstrijsko transponirano: Čudna reč, spreminjati državni fundament, osnovni zakon, v času, ko se nahaja na milijone mož, katerim se naj vzame narodna ravnopravnost, v strelskih jarkih! Ali naj izzovem notranje boje v času, ko je večina prizadetih, svojih narodnih pravic oropanih, tam zunaj na bojiščih, na braniku domovine? Tako naj vpraša grof Clam-Martinic vse tiste, ki ne morejo dočakati, da bi podrli državni fundament narodne enakopravnosti.

Nekaj spominov na Josipa Supaneka st.

Letos na veliki petek smo ga kot 91 letnega starčka na celjskem okoliškem pokopališču položili k večnemu počitku k zemeljskim ostankom njegove blage sopege, ki že več let počiva v grobu.

V znak svojega spoštovanja in svoje hvaležnosti do pokojnika naj mu v stanovskem glasilu napišem par vrstic v spomin. Pod njegovim vodstvom sem namreč preživel pet lepih podučiteljskih let dol ob Savi v prijazni Loki. Imel je takrat že šest križev na hrbtu, jaz pa sem bil še mladenič, živahen in — kakor so pravili drugi — precej sangviničen, pa vendar sva po zaslugi njegovega umerjenega in taktnega postopanja najlepše harmonirala. Ni mi bil samo najboljši nadučitelj, bil mi je obenem očetovski svetovalec in blag tovariš. Da še danes neukonjen nosim »peso učiteljskega življenja« imam se najbrže zahvaliti vplivu njegovih naukov. »Učitelj se mora vedno na kaj veseliti; če nima drugega, pa na pečen krompir, tako me je spodbujal. Nikdar ne pozabim prekrasnih izletov, ki sem jih delal v njegovih in njegove sopege družbi ob nedeljah popoldne zdaj h Krajšku, zdaj k Čotu, zdaj k Burkelcu, v Radeče i. t. d. Pri kapljici »rujnega« se mu je razvezal jezik, odprlo se mu je blago srce. Koliko zanimivega, poučnega in spomina vrednega mi je pripovedoval iz

Želim Vam prav vesele vuzanske praznike, Vam in vsem dragim domačim in Vas lepo pozdravljam!

Vam hvaležni
Jože.

V gorah, dne 24. marca.

Iz umetniškega sveta.

I. glasbeno dramatični večer v deželnem gledališču, 17. aprila t. l. Dolgo, dolgo časa so bila vrata slovenskega gledališča zaprta umetnosti v dokaz kako smo Slovenci majhni, kako sami s politiko in iz strankarske zagrizenosti ubijamo svoje kulturne zavode. Pred leti smo pokopali slovensko gledališče, in med vojno je v njem dobil prostor kinematograf, da nam nadomesti slovensko dramo in opero, ki je svojčas cvetela in bila duševna hrana in razvedrilo Ljubljančanom, pa tudi posetnikom z dežele. Tistih ki so krivili, da glavno mesto Slovencev nima več gledališča, mora biti v dno duše sram, če se spomnijo na Gradišče...

Sedaj bi radi napako popravili in oživeli to, kar so prej ubijali. Hočejo prirediti glasbeno dramatiške večere za na-

Pismo z alpskega bojišča.

Zanimivo je pismo, ki ga je pisal nekak svojemu stricu učitelju. Iz pisma iztemo, kako žive pozimi naši vojaki tam gor v visokih Alpah. Pismo se glasi:

Dragi stric!

Pišem Vam ta list, da bote znali, da sem še živ. Da se nisem oglasil poprej, ni menda ne bote zamerili, saj poznate tem oziru moje navado. Do sedaj nisem isal namreč prav nobenemu, ker mislim, da nobenega ne zanima posebno, kje sem.

Živim visoko v gorah v ledu in mrazu — tako nekako 2000 m. Čital sem, da je bilo pri vas precej mraza, lahko si potem mislite, kako neki je pri nas. Povsod meg in led, vmes skale gole in strme, drugega pa prav nič. Tesno nad našimi glavami preneha vsaka vegetacija.

Z drugim svetom nimamo prav nobenega stika. Kaj se godi okoli nas, ne mamno prav nič. Edino časopisi nam prišljajo, da je vojska in da svet še ni izmrl, ker se ljudje še vedno bijejo in koljejo. — Te vesti prihajajo pa tako pozno, da je že zdavnaj staro, ko mi čitamo. Ne morete pa misliti, da je za vse enako. Pri

nas čitajo brzojavke iz cele Evrope, ki se slučajno ujamejo v nastavljene zanke, tudi druge vesti pridejo brzojavno, ampak za nas je to neka skrivnost in le po redko zveemo tudi nepoklicani.

Je pravzaprav res čudno: tik pod našim nosom se vrše večkrat krvavi boji, pa nikjer nič opaziti. Tu pa tam kakšen strel, to je vse, kar čujemo. V . . . . . znate in slišite več kot mi.

Drugače pa življenje ni posebno neugodno, če pomislite na sedanje čase, in pa da smo tako blizu bojev. Spim v 4. nadstropju v krasnem planinskem hotelu; imam svojo lastno sobo z električno lučjo, najmodernejšo posteljo in celo sobno elegantno opravo. Iz sobe grem na balkon, odkoder je sicer lep pogled na gore.

Meso vsak dan dvakrat, prikuhe in kruha dovolj, po kosilu črna kava, zvečer čaj, — no vmes tudi močnate jedi — kot videti vsega dovolj.

In vendar je človeku tesno pri srcu, kadarkoli se zaveda, kje je. Poleti v mirnih časih je seveda tukaj lepo in ni čuda, da so Angleži in razni drugi tuji plačevali težke novce za ono sobo, kjer stanujem jaz sedaj zastoni. Sedaj pa ni prijetno. Niti enega koraka ne morete narediti nikamor. Edino ena pot je prosta, pa

se je kmalu naveličate, ker ne vidite ne na levo ne na desno. Na obeh straneh na metre debel sneg, da hodite kot po rovu. Človeku otpnejo živci in hrepenenje po domačih krajih je veliko. Če pomislim, da se tam dol na Dolenjskem vzbuja najlepša pomlad, tu pa o nji ni najmanjšega sledu, mi je tesno pri srcu.

Sem pri vojaškem sodišču zapisnikar. Dela je mnogo in uradnih ur čez glavo. Ves dan v pisarni, zvečer doma v postelji. Človek spi in spi, a enkrat je tudi tega zadosti, potem pridejo one noči brez spanja, v katerih me domotožje umori. Živčevje trpi in ne vzdržim dolgo.

Mislim, da se zgodi v mojem življenju kmalu sprememba, ali v dobro ali v slabo, sam bog zna. Nabori so tudi tukaj in jaz sem ravno tako podvržen.

S tem mislim, da sem vse povedal, kar sem mogel za enkrat poročati. Če katerega zanima, kako živim in kje sem, mu to sporočite. Najbrže spet delj časa obmolknem, le če bo res kaj važnega, se oglasim, ker se mi v resnici prav nič ne ljubi.

Pozdravite vse domače! Ako bodete imeli kedaj voljo do pisanja, mi sporočite domače novosti, posebno če se Ivan še vedno oglašja.